

ATT NAVIGERA INOM VITHETSNORMEN SOM SKÅDESPELARE OCH ARTIST I SVERIGE

Av
Gladys Del Pilar

Namn på Institution: Stockholms Konsthögskola

Utbildningsnivå: Masterexamen Skådespelarkonst:

Inriktning/program / kurs: Examensarbete 15 hp

Termin, årtal: VT 2023

Handledare: Ulrika Malmgren

Examinator: Ulrika Malmgren

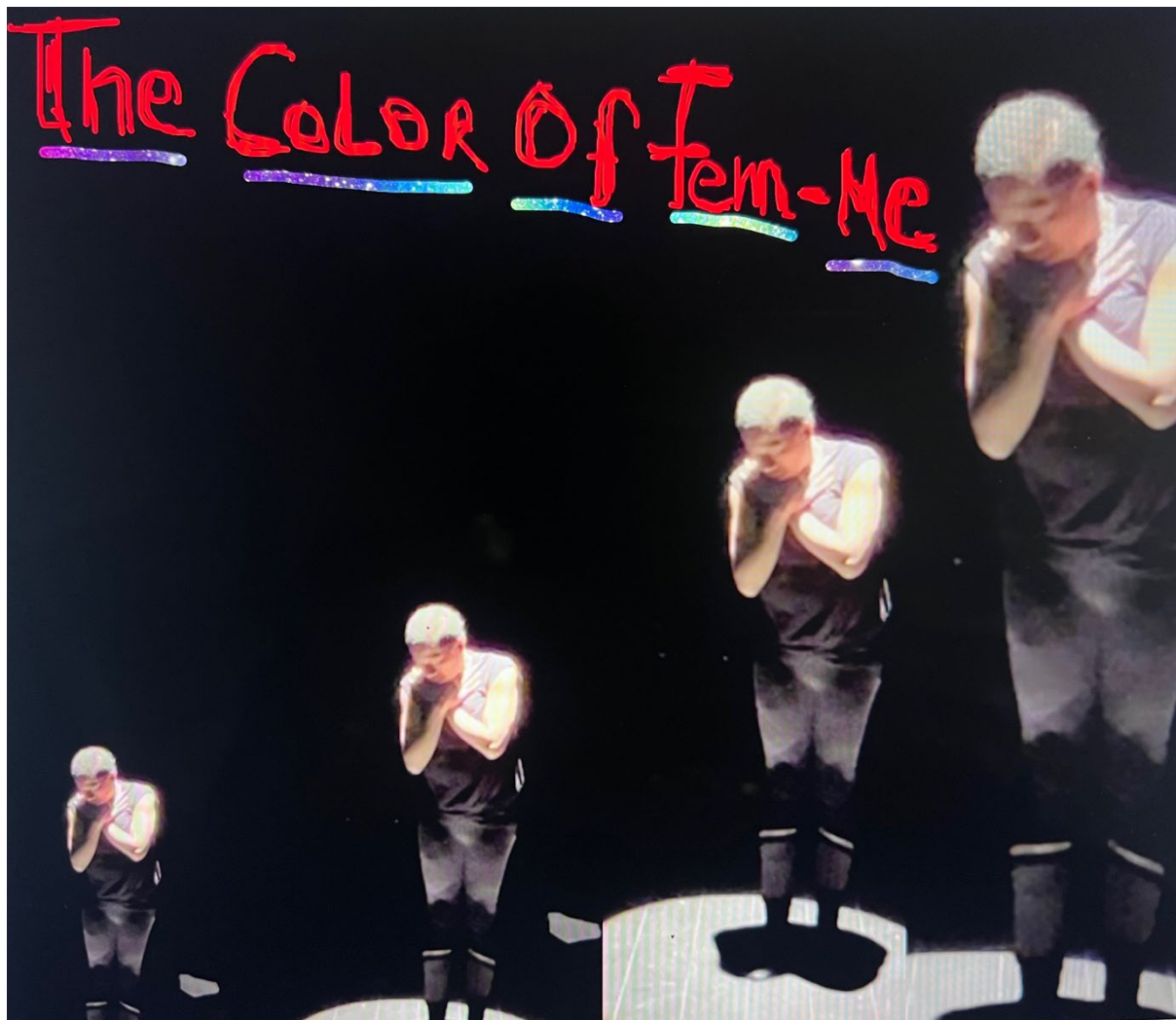

Foto: Gladys Del Pilar

Affisch från den performa presentationen av The Color Of Fem-me
På Stockholms Konstnärliga Högskola

Innehållsförteckning

Abstract:	4
Inledning	5
Metod:	6
Innehåll son frågeställning	6
Mina persona.....	6
Adoption.....	7
Google & Artiklar.....	8
Diskussion:	9
Min adoption.....	9
Adoption & rasism.....	10
Min opera I min presentation.....	11-12
Adoptions intervjuerna.....	13
<i>Anknytning</i>	13
<i>Bakgrund</i>	14
<i>Avsaknad</i>	14
<i>Tacsamhet & skuld</i>	15
<i>Utanförskap</i>	15
Reflektion:	16
Vithetens privilegier.....	16-17
Strukturell rasism.....	18-19
Ljussättning.....	20
Microaggression.....	21
Den privilegierade.....	22
Tillfällig acceptans.....	23
Rasism & rasifiering.....	25-26
Tack till frihetskämpar.....	27
Sammanfattning:	28
Källförteckning:	29
Tack till:	30

Abstract

The actor and artist Gladys del Pilar takes us on a journey through her different personas. We follow her into the four different stages of life from childhood into adulthood. What she has been facing as adopted and non-white and how she has navigated within the norm of whiteness. How the white privileged society has affected her life and how the structural racism has created obstacles in everyday life and in the profession as an actor and artist.

Keywords:

Whiteness adoption, racism, acting skådespelare, actor, colonializing.

Inledning

The Color Of Fem-me

Color = Den kulör jag har

FEM = Mina persona (Jung)

ME = Det handlar om mig

FEMME = Kvinnan som är Jag

När Pandemin kom drog den fullkomligt undan mattan för oss som jobbade inom kultur, musik och underhållningsbranschen.

Vad kan jag göra i stället. Entledigad från huvudrollen på Chinateatern blev jag nu ofrivilligt ledig.

På Stockholms Konstnärliga Högskola startade en Masterutbildning hösten 2021, "forskning inom skådespeleri".

Jag tog den möjligheten då jag ville fördjupa mig i den kvinnan jag är med mina persona. För några år sedan utkom jag med en bok "Gladys del Pilar, Tro, hopp och kärlek" (Lager, 2019). Med "The Color Of Fem-me" vill jag vara ännu mer personlig och djupare om mig själv. Tränga in i mig själv i ovanstående fem punkter, en egenforskning. Kort sagt: Vad jag möts av på gott och ont i mitt liv och i mitt yrke som Svensk och mörkhyad i det privilegierade vita samhället, Som medelålders kvinna med livserfarenhet börjar jag kunna bläddra i och reflektera kring min livs bok och jag göra en djupdykning i ett försök att hitta de nycklar som finns i djupet av mig själv.

Öppna upp lådor i "känsl biblioteket" och arbeta med frågeställningar om hur och varför de inlärdade beteendena sitter så hårt i mitt medvetna och undermedvetna.

Går jaget att programmera om så här sent i livet? Jag vill mena det när jag prövar att i ord nå min fulla potential och få tillgång till hela känsleregistret.

Metod

Innehåll som frågeställningar:

- Hur jag som adopterad navigerar mig fram i samhället.
- Hur min anknytning till det nya landet, familjen och vardagen varit.
- Hur jag hanterat mitt utanförskap med min hudfärg.
- Hur det är att känna sig svensk, men ändå inte bli accepterad.
- Hur är det att jobba i underhållningsbranschen som icke-vit.
- Vad innebär det vita privilegiet (Whiteness)
- Hur drabbas jag av den strukturella rasismen.

Mina Persona

Det bor fyra olika "JAG" inom mig

1) Den lilla flickan utan namn som lämnades nyfödd i en korg på trappan till barnhemmet i ett kloster i Ecuador tillsammans med sin tvillingsyster.

Hon som inte ansågs behöva något namn - utan som kallades Negra Grande (Den större svarta) under sina första sju levnadsår. Hon som blev misshandlad av nunnorna för minsta förseelse och lärde sig att stänga av känslorna för att överleva.

2) Den adopterade flickan/tonåringen Eva Werner, som 7 år gammal fick en varm omhändertagande mamma på andra sidan jordklotet, i Örebro, tillsammans med sin tvillingsyster. Men som aldrig vågade knyta an och lita på att någon människa fanns där för henne till 100 %.

3) Artisten Gladys del Pilar som uppfyller Eva Werners stora dröm om att bli en framgångsrik sångerska, men som kämpar med sin dåliga självkänsla. Som biter ihop, kämpar och aldrig sätter sig själv i fokus privat. Som vuxen tar hon tillbaka namnet Gladys del Pilar, som nunnorna i klostret hittade på åt henne dagen då hon som 7-åring skulle få ett pass för att kunna flyga till Sverige och sin adoptivmamma.

4) Alter egot "Divine Miss G" som vill blomma fullt ut - och göra det som de Negra Grande, Eva & Gladys längtar efter men inte vågar. Hon hålls ständigt tillbaka av de tre. "Primadonnan"

Adoption

Är det en allas rätt att skaffa barn
Är det bara vissa som får/kan adoptera
Är adoption ett köp

Sverige är det land som har adopterat flest barn från andra länder sedan 1960-talet frågan är hur det blivit så?
Vi går tillbaka till den debatt som rådde under 60-talet

Jag läser en artikel i Svenska Dagbladet av Tobias Hübinette (Hübinette 2021).

"1961–67 ansågs Sverige vara ett av världens mest rasligt homogena länder och det uppstod en debatt om landet skulle börja adoptera icke-vita eller färgade barn från andra länder eller ej".

Det uppstod två meningar som stod mot varandra. Myndigheter, biståndsvärlden och experterna. Rasoptimisterna som menade att icke-vita barn skulle utsättas för diskriminering och med det skulle den rasliga homogenitet som rådde i Sverige luckras upp.

Den andra, rasoptimisterna och bemötte rasoptimisterna farhågor med att argumentera för att svenskarna skulle lösa "rasproblemen" även i andra länder genom att adoptera så många icke-vita barn som möjligt. Att se många barn med andra hudfärger skulle vänja den stora allmänheten och de skulle acceptera "färgade" människor och med det göra svenskarna till antirasister.

Inför Martin Luther Kings besök i Sverige 1964 i samband med att han tog emot Nobels fredspris i Oslo skrev sociologen Harald Swedner i Expressen att Sverige borde adoptera svarta amerikanske barn i massiv skala för att bidra till att lösa USA:s rasproblem.

Sverige som ett homogent "vitt land" skulle vara mest lämpat att ta emot icke-vita barn eftersom landet ansågs sakna kolonialt förflutet till skillnad från andra adopterande västländer.

Google & Artiklar

Jag gör en enkel Googling: "Har Sverige haft kolonier?"

"Sverige hade fem kolonier under 1600- och 1800-talen. Det var Nya Sverige i Amerika, Cabo Corso på Afrikas västkust, Porto Novo i Indien, Saint-Barthélemy och Guadeloupe i Västindien. (Google)".

Det fanns en mening att utseendeskilnader i framtiden inte skulle komma att betyda något. Myndigheterna gav vika och adoptioner kunde börja genomföras 1968.

Det finns generellt en stark barnlängtan hos folk. Människor kanske inte kan få barn på egen hand och adoption blir ett bra alternativ. Tanken finns också att genom en adoption göra något bra för ett barn som annars lämnas till institution eller som en god gärning mot samhället och kanske också för världen i övrigt genom att ge vilsna eller lämnade barn ett hem, trygg uppväxt - en flock helt enkelt.

Idag finns det över 60 000 internationellt adopterade individer i Sverige. Adoptionscentrum är idag den största svenska adoptionsförmedlaren, och organisationen har förmedlat över 25 000 internationella adoptioner sedan de grundades år 1969.

Tobias Hübinette släppte 2021 boken *Adopterad (Verbal)* - En bok om Sveriges sista rasdebatt. Hübinette söker i orsaken till det stora antalet adoptioner i Sverige och här leder till en debatt på 1960-talet.

Nyligen avslöjades via Aftonbladet kultur i en bokrecension av "Adoptionerna att det förekommit ett stort antal adoptioner med stulna barn under 70–80-talet" (Ekman, 2022):

"Uppgifterna om systematiska stölder av barn för adoption finns där och har funnits där hela tiden. Sverige och myndigheterna hade den informationen redan från början – men lyssnade inte".

Lokala polismyndigheter med insyn, medier och myndigheter slog larm om denna människohandel under tidigt sjuttital, vid ett flertal tillfällen. Även myndigheter utomlands slog larm. Det har rört sig om babyfarmer i Guatemala på åttiotalet, där mödrar spärrades in tills de födde. Det har handlat om ligor som dömts till fängelse i Kina för att ha sålt barn till bland annat Sverige. Redan 1975 larmade chilenska tidningar om att svenska adoptionsbyråer misstänktes ägna sig åt människohandel med barn från Chile. Landets polis hade fått in anmälningar och svenska ambassaden kontaktades."

Diskussion

Min Adoption

1974 adopterades jag och min tvillingsyster från Ecuador i Sydamerika där vi enligt våra pass var 7 år. Passen fick vi strax innan vi reste till Sverige.

Att adoptera så gamla barn hörde inte till vanligheterna och att vi dessutom var två syskon var ännu mer ovanligt.

Det blev en stor omställning för oss som skedde på bara 48 timmar från 25 grader plus och sol och med ett språk där vi kunde förstå och kommunicera flytande till minus 10 grader, massor av snö och människor vi aldrig sett och som pratade konstigt och som inte förstod oss alls. Vi hade dock varandra och det var väldigt bra.

Inga Werner som vid den tiden stod i kö för att få adoptera ett koreanskt barn

Fick höra genom adoptionsbyrån att det fanns två barn med oändliga svåra omständigheter på ett barnhem i Ecuador. Hon fick nu brådskande information om barnen och bara några timmar på sig att ta ett avgörande beslut.

Den korta tidsfristen som givits från barnhemmet i Sydamerika förstår jag inte än idag.

Som nybliven adoptivmamma ville Inga göra övergången i det nya landet

så smidig som möjligt för oss två och vi fick svenska namn för att inte

sticka ut ännu mer. Jag fick namnet Eva Werner och min syster Consuelo fick heta Ann.

Samhället vi kom till var så gott som helt vitt. De enda som stack ut och som kunde ses som annorlunda var de som var rödhåriga. Vårt utseende och hudfärg kom som en chock för vissa i det vita området.

Under uppväxten kände vi ofta av den omedvetna rasismen. Möjligen handlade det om okunskap när folk ville känna på vårt hår eller skrapa på huden för att se om det bruna lossnade, men ändå rasism. Vi fick nedlåtande frågor om vi trivdes i Sverige och om vi inte tyckte det var kallt här. Sådan kan verka ytligt och inte vara ett problem, men det satte sig i vårt undermedvetna. Vi levde en adopterads liv och vårt ursprung blev vi ständigt påmind om.

Adoption & Rasism

Ur podcasten Småprat om stora frågor, avsnittet rasism och adoption:

”Många adopterade gör sitt bästa för att försöka vara så ’vit’ och svensk som möjlig. Dessa försök gör bara den adopterade ännu mer påmind om sitt utanförskap. Detsamma sker vid vänskap och beskyddande, som skapas kring barnen, en så kallad positiv rasism. Att trippa på tå och med en välvilja inte tala om hudfärg ”att vi inte tänker på att du har en annan hudfärg, du är ju en av oss.” Utanförskapen växer när faktum återstår att det faktiskt är så att utseendet och hudfärgen inte är som resten av omgivningen. Utanförskapet är oundvikligt.”

Det här väcker omedvetna frågor hos det adopterade barnet. Frågor som landar på en djupare nivå och som kan uppstå som problematiskt senare i livet. Som vuxen i det undermedvetna vilar ett konstaterande att omgivningen inte tycker om mitt utseende och att inte känna sig bekväm i möten med andra av samma härkomst eller utseende.

Min mor Inga Werner var medveten om allt detta och ville därför se till att vi fick veta så mycket som möjligt om vårt hemland. Hon lagade sydamerikansk mat och tog med oss på träffar där vi fick möta andra adopterade barn också dessa från Sydamerika. Jag kunde inte känna samhörighet med dessa sydamerikanska barn för de såg inte ut som jag som tillhörde en minoritet och redan som liten kände av utanförskap

I Sydamerika var jag även där en minoritet och kände redan då ett utanförskap.

Vi fick känna på en särbehandling av nunnorna just på grund av vår hudfärg

Att komma till Sverige var en lycka, men också en tydlig förstärkning av att inte se ut som alla andra. Upplevde det som en dubbelbestraffning.

Idag identifierar jag mig som svensk även när jag möter dem som vill peka på motsatsen

Min Opera i min presentation

(Stockholms Konstnärliga Högskola 28/4–23)

"Min Opera" ur min performativa presentation 2023. Foto: Gladys del Pilar

Jag ville i min presentation skapa en operascen.
Jag fick idén när jag i mitt tillval valde operans historia på
Opera Högskolan i Stockholm
Min tidigare erfarenhet av Opera var väldigt liten och jag
kände till "operahitsen" Nessun dorma, Habaner och några till.

Jag har sett två operaföreställningar i Verona, Aida och Tosca då jag var på semester och tyckte att det var
svårt att förstå handlingen och hänga med i översättningen med ett litet häfte i mörkret.

Det som fascinerade mig ändå var dom fantastiska sångarna, scenografin
och akustiken i arenan. Självt är jag van att jobba med mikrofon
och en ljudanläggning.
Så jag blev nyfiken på den kraft och styrka som kom ur rösterna
utan någon hjälp av mikrofoner eller en ljudanläggning
jag förstår att det krävs en teknik som jag under kursen förstått tar tid att lära sig.

Jag är glad att jag fick vara med och ta del av repetitionerna som leddes av lektor Stina Ancker. Att få gå igenom
översättningarna, få lära känna karaktärerna och lära sig vad just operaformatet bygger på, och hur viktiga
vändpunkterna är för handlingen.

Det var fint att se när operasångarna diskuterade fram hur dom ska agera, vad dom behöver för verktyg och val av teknik så att handlingen blir tydlig.

Likaså var i rummet som agerandet gör sig bäst. Hur sticker man in en kniv mest trovärdigt? Vilka känslor är dom viktigaste att få fram för att stärka karaktären?

När sen scenerna spelades upp blev det lättare att följa med i handlingen och vara med i känslospelen. Det är mycket drama i opera. Det är en konstform där det blandas teater, sång, musik, dans och där dialogerna är klädda i sång.

Den fjärde väggen bryts aldrig och som åskådare får man vara med och dyka in, flyta med i dom olika bergochdalbanorna av kärlek, svek, strid och mord.

Jag har aldrig provat på att sjunga opera det var roligt att få träffa lektor Ulrika Tenstam som är lärare på Operahögskolan. Vi fick ha sångsession med henne där hon delade med sig av sin teknik.

Jag kunde jämföra och känna skillnaden på den teknik jag är van vid.

Hur jag sjunger med ofta pressad struphuvudet medan i Operan ska den vara öppen och ansiktet avslappnat och mycket av klangen skall komma från ett öppet svalg och att tonerna är långa och runda med olika kraft och styrka.

Jag förstår att det kräver sin tid och vilja att behärska tekniken.

Det skulle vara fantastiskt att få privat lektioner för att utveckla min sångteknik till en ny nivå.

I min scenpresentation på (Stockholms Konstnärliga Högskola 28 april 2023)

skapade jag en operascen där tre nunnor med vita masker projicerades på tre stora dukar och där jag ligger i fosterställning. Ur barnets perspektiv är nunnorna enorma och de vita maskerna symboliserar nunnornas vithet, både till det inre och till det yttre. För mig var nunnorna på klostret där vi lämnats, vita människor som jag var rädd för. Nunnorna gjorde oss också ofta illa.

Jag samarbetade med filmregissören Jonatan Kruse från Swedish Frames och kompositören Henrik Lörstad för att arbeta fram väldigt smärtsamma scener från min barndom.

Adoptionsintervjuerna

Jag har intervjuat andra adopterade för att se vad vi kan ha gemensamt, vad som vi känner igen oss i och vad som kan skilja oss erfarenhetsmässigt.

Här är de 10 centrala frågeställningarna. Alla har inte svarat direkt på frågorna då de inte varit angelägna eller adekvata för de intervjuades situation:

- 1) Hur gammal var du när du kom till Sverige?
- 2) Hur har anknytningen till dina föräldrar varit?
- 3) Vet du vilka dina biologiska föräldrar är isf. hur ser er relation ut?
- 4) Vill du söka i din bakgrund om så har du mött några hinder?
- 5) Känner du en avsaknad?
- 6) Har du känt utanförskap bland dina vänner?
- 7) Finns det biologiska barn till dina föräldrar?
- 8) Känner du en extra tacksamhet eller skuld?
- 9) Har du andra adopterade syskon?
- 10) Skulle du kunna tänka dig att adoptera?

Av dom 8 personerna som jag intervjuade

Var fem kvinnor mellan 45 – 55 år

Och tre män mellan 46–50 år

Ålder vid adoptionen

Merparten var mellan 3 månader -1,5 år vid adoptionen.

Med två undantag 3år och 7år vid adoptionen.

Anknytning

Kom i skymundan och glömdes bort på 1960, -70 och 1980-talet.

Idag finns en medvetenhet tack vare ökad forskning som lyft vikten av anknytning. De föräldrar som adopterar idag är medvetna om vikten av anknytning.

Bland de intervjuade kan jag spegla föräldrar medvetenhet och förståelse för att barnet de tagit till sig har fått ett avbrott i sin anknytning från den miljö som de fötts in till. De kommer till en miljö med nya dofter, klimat och språk vilket lätt

skapar en känslighet för utanförskap med allt vad det innebär.

Negativ eller positiv rasism i tillägg blir ytterligare en stor belastning för barnet.

Föräldrarna under sent 1900-tal hade ingen erfarenhet av dessa frågor.

Idag är det långa väntetider för adoption och det ger föräldrarna en möjlighet att läsa på och förkovra sig.

Merparten av mina intervjuade upplever anknytningen till sina föräldrar som bra och att de upplever det som sina "riktiga" (biologiska) föräldrar och att det funnits en trygghet under uppväxten.

En kvinna upplevde relationen som "upp och ner" och att hon större delen av sitt liv har haft motgångar. Hennes adoptivpappa tog livet av sig när hon var blott åtta år gammal. Hon blev bitter på sina föräldrar som adopterat henne och när hon mådde som sämst tyckte hon att de kunde ha låtit henne vara kvar i "hemlandet" och dö där.

Bakgrund

En av de intervjuade (man) kände sig rotad här och visade inget intresse att söka sina rötter. Hos alla de övriga fanns ett större intresse.

En kände oro för det eventuella resultatet och vad detta kan leda till. Kommer det samvetsqual och ansvar och tvingas hon då att hjälpa sin familj långt där borta som kanske lever kvar i misär.

En annan visste om sina biologiska föräldrar, men har bara liten kontakt med dem och var nöjd med det.

En kvinna kände sig svensk och ville inte ha med sitt ursprung att göra det minsta. Blev hon bjuden på mat speciellt från hennes hemland undrade hon om kunde få makaroner och köttbullar att äta i stället

Jag själv har jag gjort försök att söka mina rötter i programmet "Spårlöst Försvunnen" (TV3, 1998) som hade bra resurser, men det ledde inte till något resultat. Det var lika svårt som att hitta en nål i en höstack. Det blev inget program.

2018 lämnade jag och min syster ett DNA-prov till Myheritage och hade svaga förhoppningar om att kanske kan denna väg kunde leda till något.

Det gjorde det, dock en väldigt utspädd träff men ändå så mycket mer än ingenting om det nu över huvud taget är en reell DNA-träff. Vi har träffats och håller en stadig kontakt med jämna mellanrum.

Avsaknad

Två av dem jag frågade ville inte vistas nära andra med samma hudfärg eller härkomst.

En av dem kände ingen samhörighet alls med vare sig landsmän eller svenskar. Upplevde det som att inte höra hemma någonstans, medan den andre bara ville vara med svenskar för hon kände sig lika vit som dom och ville inte påminnas om att det inte var så.

En kille upplevde en saknad över att inte ha ett syskon som var lik honom själv.

Han har i vuxen ålder inte fått några barn. Längtan efter blodsband känns väldigt stor för honom.

Tacksamhet och skuld

Jag känner själv en tacksamhet över att min mamma aldrig sa till mig att jag skulle vara glad för att jag fått det så mycket bättre här sedan jag blivit adopterad.

En kollega till mig om är adopterad började känna skuld över att hon fick större uppmärksamhet än sin bror som var en biologisk son. Det skapade skavsår mellan dem över tid. Hon är för övrigt bokstavligen ett hittebarn. Hennes adoptivpappa var på en företagsresa och var ute och gick när han hörde ett barn som skrek och gick dit för att kolla hur det stod till med barnet.

Ingen vuxen fanns i närheten av barnet och han förstod snart att det lilla barnet hade blivit övergivet varför han tog det till närmaste sjukhus. Att sedan släppa tanken på barnet var omöjligt för honom och tillsammans med sin fru återvände han med en önskan om adoption.

I en familj hade det efter adoptionen kommit biologiska barn. Det biologiska barnet upplevdes som mer älskat. Känslan hos den adopterade, idag en vuxen man, blev en känsla av att inte vara lika mycket värd. Han valde att klippa kontakten med sina föräldrar så snart han blivit vuxen.

I många familjer där det funnits andra adopterade och från olika länder kunde det skava syskonen emellan. Någon har inte känt samhörighet med de andra syskonen alls medan någon annan upplevde sina adopterade syskon som sina riktiga.

Utanförskap

Utanförskapet speglas på olika sätt av de intervjuade.

Att ständigt bli påmind att du är annorlunda, att inte få komma till festen, att ofta få höra glåpord, att bli utpekad eller att bli utskrattad.

En man uttryckte att inte kände utanförskap utan "passerade som svensk och en av oss." Han tilläts att bära en bomberjacka, stålhattade boots, Tors hammare och vara med och dansa loss till Ultima Thule. Det var inget konstigt för det var så kompisarna gjorde i den lilla staden när han bodde.

Jag själv minns hur jag och en annan mörk tjej fick uppgiften att sno en blinkande trafiklampa för att bli inbjuden till en fest. Vi var så lyckliga att vi lyckades, nu kunde vi få komma på festen där alla coola kompisar var.

En kvinna kände sig så ensam i den lilla byn hon bodde. Hon var den enda mörka. Alla ville komma fram och klämma och känna på henne, det var besvärande. Så småningom fick hon en lillasyster som kom att ägna sig åt att "mobba" henne. Hon minns särskilt när system sa till sina kompisar "kolla så skitig hon är."

En man från en liten bygd skulle studera till präst och hans föräldrar hjälpte honom att söka bostad i den större staden utbildningen skulle vara.

Dom lyckade att få tag i en bostad i ett trevligt område och deras son var välkommen av hyresvärderna att bo i deras uthyrningsdel i huset.

Hans mamma ville ändå tala om för hyresvärderna att deras som var adopterad från Sri Lanka.

Det ändrade hela situationen och möjligheten att hyra bostaden blev nu inte möjligt längre då dom inte ville ha hyresgäster som inte var svenska.

I fråga om att själv tänka sig att adoptera

Som adopterad har jag prövat tanken. Jag har två barn och dessa är jag nöjd med.

En man kände tacksamhetsskuld och skulle kunna tänka sig att adoptera av den anledningen.

En känslig fråga för en av de intervjuade var att hon adopterades tre månader gammal och upplevde ett starkt utanförskap med mobbning genom hela skolåldern.

Hon ville absolut inte adoptera och därmed riskera att utsätta ett barn för det hon själv fått gå igenom.

En annan kvinna blev socionom i akt och mening att göra skillnad. Hon vill inte adoptera, utan är nöjd med egen biologisk dotter.

Reflektion

Vithetens privilegier

Redan som ung vuxen har jag i det vita privilegierade samhället reflekterat över min närvaro i det "vita" rummet. Det är som en inbyggd reflex att studera alla dess hörn för att se om, eller var, de fientliga pilarna kan komma ifrån.

Även om jag som artist blivit inbjuden till de allra vitaste rummen är det för att jag är just den artist jag är. Att åskådas och med det få en ytterst, ytterst liten tillfällig bekantskap som är tillräcklig för att accepteras för stunden.

Applåderna är som en bekräftelse på min strävan till acceptans. Hur jag intar rummet avgör också hur bemötandet ska bli.

Besannas den satta stämpeln från mina förfäders tid?

Har stämpeln bleknat för att tiden gjort utrymmet större genom mer kunskap och förståelse?

Bubblar den koncentrerat där under hela tiden genom alla tider?

I mina unga år ville jag vara och se ut som alla andra i min omgivning.

Min afrofrisyr gjorde mig synlig på ett sätt som gjorde det tillåtet för alla som ville veta hur en afrofrisyr kändes att ta på.

Beroende på i vilket rum jag befann mig, varierade möjligheten för mig att undvika denna förminskning och förnedring som det innebar att bli klappad på som om jag var ett djur som stod framför den nyfikna skaran, personen, eller föräldern.

Jag minns när jag var åtta, nio år och när vi stod och väntade på bussen med vår mamma i Örebro. Det kom fram en man till henne och sa att han tyckte vi var söta och frågade henne sedan om han fick klappa oss.

Jag tror mig ha ett svagt minne av att mamma inte lät honom göra det utan såg till att vi snabbt kom bakom hennes skyddande rygg.

Nu med vuxna ögon blir jag nyfiken på vad det var som gjorde att han tog sig rätten att få klappa oss som om vi vore två söta hundar. En man med brunt långt hår i 25-årsåldern med en ölburk i handen. Alltså ingen stereotyp alkoholist eller knarkare. En helt vanlig kille. Det spelar ingen roll vilken samhällsklass mannen tillhörde. Han kunde varit vem som helst, från vilken samhällsklass som helst. Det var inte vanligt med mörka barn på 70-talet.

Som ung vuxen upplevde jag killar/män som raggade på mig på krogen. De frågade rätt ut om jag ville följa med hem för de var nyfikna på hur det skulle vara att ligga med en svart tjej.

Sara Ahmed skriver i boken *Vithetens Hegemoni* om det som kan vara nedävt i det vitas rum och utrymme. Hur privilegiet medvetet eller omedvetet tar ut sin rätt när helst det behagar och att det oftast går obemärkt förbi eller ses mellan fingrarna i alla samhällets skikt.

Som artist möter jag mindre av rasism än många andra, eller möjligtvis så att den är mindre tydlig. Kanske därför att jag valt att vara i branschen. En plats och ett rum där jag känner mig bekväm och där jag i allas ögon anses vara rätt.

Jag gör det alla förväntar sig och det jag också förväntar mig själv. Men är jag bekväm? Både ja och nej. Vem tillfredsställer jag när jag kliver upp på scenen?

I nunneklostret i Ecuador sjöng jag var än jag stod, satt eller låg. Min längtan att bli artist infann sig alltså redan i tidig ålder, jag flyttade in i det rummet. När jag kom till Sverige och något äldre blev det ännu tydligare. På 70-talet fanns det inte så många bruna artister att relatera till så jag som alla andra ville vara Agneta Fältskog. Den blondaste av blonda. Kanske såg jag bara artisten och inte hudfärgen? Kanske var hon närmast den stora artist jag ville bli?

Trots olikheten kunde jag ändå relatera till Agneta Fältskog.

Jag upplevde att mina närmaste kompisar inte såg min hudfärg utan såg personen Eva Werner. Det var förmodligen det som gjorde att även jag ville vara Agneta Fältskog. Det är klart att jag ville göra samma saker som alla de andra tjejerna (vita). För mig hade inte jag eller mina kompisar en specifik hudfärg, de var vänner helt enkelt och utan etikett.

Ändå, och underliggande blev det trots allt tydligt att vi faktiskt inte såg likadana ut. "Jag kunde jag ju inte vara Agneta ju för att... för att.. Nä .. det går ju inte..."

Strukturell Rasism

När musikalen *Kristina från Duvemåla* (1998) skulle sättas upp i Stockholm och det var dags för audition ringde jag till en av de ansvariga för produktionen som höll i musicalens audition.

Jag tänkte att det hela handlar om utvandringen till Amerika och att det när utvandrarerna från Sverige kom till Amerika så fanns där många med afrikanskt ursprung, många som liknade mig. Slaveriet var ju fortfarande då aktuellt.

Jag ville jag kolla om det var någon idé för mig att ens göra en audition och frågade om det fanns några roller där karaktären är av afrikansk härkomst.

Svaret blev klart och tydligt: "Nej vi har inte sådana roller." Min härkomst skapade hinder och jag var trots allt utanför.

Erfarenheten från försöket med en roll i musikalen om utvandringen till Amerika fick mig att skriva ett brev till en av våra mest betydelsefulla och traditionsburna teatrar i Stockholm. Jag ville undersöka vilka hinder som kan finnas kvar fortfarande idag.

Hej Dramaten

Mitt namn är Gladys Del Pilar och jag går en Master inom skådespeleri och konstnärlig forskning på Stockholms Konstnärliga Högskola och jag vill att du / ni tar er tid att svara på några frågor.

Jag undersöker begreppet Whiteness.

Er teater har i många år varit en teater som förknippats med Svenska skådespelare och att det oftast är dessa som får rollerna

i uppsättningarna. Med tiden har det öppnats upp för skådespelare av annan härkomst. Dock ser man inte så många med afrikanskt ursprung vilket kan förklaras med att de flesta rollerna skildrar människor från Europa.

Detta med

undantag för ett kort samarbetet ni hade med Swedish National Black Theater

"Bergets Topp" och "Den omätliga vägen"

Det märks därför att det håller på att ske en förändring. Vad ledde till denna förändring och när den tog sin

början? Hur ställer sig skådespelarna och personalen sig till mångfaldens nya perspektiv? När det gäller

ljussättning, tas det hänsyn till de olika nyanser som mångfalden ger? Marie Göransson i sina 80+ spelar Fröken

Julie, är det en tillfällighet för att det är just hon eller är det kompetensen som avgör den rollsättningen och inte

åldern? Om så, skulle en kvinna av afrikansk härkomst med hög kompetens kunna söka den rollen eller är tiden

inte mogen än?

Jag har ännu inte fått något svar och det är också ett svar.

För en tid sedan träffade jag en annan afrosvensk kollega som också är skådespelare och som har fått kämpa för att få roller, speciellt på dom stora teatrarna.

Hon menar på att han har fått göra roller och karaktärer där hon har spelat människor av olika slag, ett barn, ett djur, ett träd, men aldrig fått spela en vit människa. Men där emot har vita kunnat spela svarta människor och använt sig av afro peruker och svart skokräm en så kallad "Blackface" som har sin början på 20-talet i USA.

Blackface är en typ av teatersminkning som anses skapa ett stereotypiskt porträtt av svarta. I USA användes blackface oftast inom minstrel-shower där vita skådespelare använde bränd kork och senare färg eller skoputs för att mörka huden och överdriva läpparna.

Min idé att spela fröken Julie i min presentation fick jag när jag ställde frågan om kompetens i brevet till Dramaten. Tanken kom att varför kan inte jag anta mig den vita rollen med rätt kostym och peruk och spela den som den vita karaktär den handlar om?

Jag valde att spela August Strindbergs pjäs *Fröken Julie* utifrån den föreställning jag såg på Youtube en inspelning från Steninge slott 31/7-2016.

Det blev en uppskattad scen där publiken inte ifrågasatte mitt val av karaktär utan såg tydligt vilken pjäs jag tagit scenen från och att dom kunde se Fröken Julie i mig.

Ljussättning

Utifrån frågan i mitt brev till Dramaten om ljussättning har jag en viktig erfarenhet att förmedla. Det var när jag tillsammans med en kollega gav en föreställning om Edit Piaf. Ljusdesignern Arturo jobbade på Göteborgs Stadsteater och lade ner mycket tid och möda på att studera ljussättningen på scenen för att min hudton skulle se bra ut i föreställningen.

Han kom fram till att en röd matta skulle bli det bästa då kunde ljuset ge den bästa reflektionen. Aldrig förr har jag mötts av ett sådant engagemang. Det kändes väldigt fint och respekterande och det gjorde mig väldigt glad och tacksam.

Jag tänker på Sara Ahmeds text i *Vithetens Hegemoni* att vi alla är punkter och att i vitheten blir alla punkter inte synliga därför att utrymmet är som det alltid har varit. Ingen stör, ingen sticker ut. Privilegiet flödar fritt utan motstånd.

När vitheten vill göra sig synlig utanför sitt vanliga utrymme används "vithetens privilegium." En makt som kräver lydnad. Det nedärva tar ut sin rätt för att tydliggöra rangordningen i "näringsskedjan".

De som har privilegiet att födas in i det vita rummet vet inte annat än att det är deras rätt att äga den plats dom fötts i. Oavsett att här finns en urbefolkning som i USA, Sydafrika, Australien, Nya Zeeland. Urbefolkning som fråntagits sin rätt till rummet, när de försökt hävda sin plats trots att de befolkat den i generationer. Inom vithetens generation har ett medvetandegörande skett att de står högst upp i "näringsskedjan." Privilegiet formar om platsen, göra den till vad de känner igen så att dom sedan kan kalla det sin trygga plats. Privilegiet har upprepat detta gång på gång i lång tid och i många delar av världen och gör så även idag.

Termin 3 hade vi en workshop med Napo Masheane (dramatiker, regissör och författare) som berättar om Whithness och de vitas inträde i Sydafrika. Inträdet som omedelbart gjorde urbefolkningen till slavar genom de vitas nya lagar och förordningar. En apartheid som splittrade och söndrade urbefolkningen. Ett land som anpassades helt efter de vitas önskemål och behov.

Napo Masheane tydliggjorde hur hennes folk fört språk och traditioner vidare. Att det som kännetecknar just hennes folk var viktigt att föra vidare till nästa, och nästa generation.

Microaggression

Microaggression är att bli utsatt för vanliga dagliga nedsättande eller negativa attityder mot stigmatiserade eller kulturellt marginaliserade grupper.

Termen myntades av Havard Universitet psykiater Chester M. Pierce 1970

Han ville beskriva förolämpningar som regelbundet bevitnade att icke svarta amerikaner tillfogade Afroamerikaner.

Exempel

Där jag är uppväxt var det en pappa till en kompis som tyckte att jag och min syster var ovanligt söta och nätta för att vara av afrikansk härkomst. Han tog sig rätten och friheten att känna och mäta mitt huvud och ansikte med sina händer.

Jag upplever mig känna ett motstånd mot de privilegierade här i Sverige.

För en kort tid sedan hade jag en konsert med den kör som jag leder.

Efter konserten gick vi vidare för att umgås på en restaurang.

Jag kommer till restaurangen tidigare än kören.

De meddelar när de kom att de satt sig vid sofforna vid baren, så jag går dit för att säga att jag har ordnat ett bord till oss inne i restaurangen.

Jag skojar med tjejerna och säger "Kom nu flickor så går vi" med en bestämd stämma samtidigt som jag klappar hårt i händerna. Vid baren sitter två medelålders män. De blir så störda av den plats jag tagit när jag ska leda den vita skaran till bordet. Jag ser hur dom diskuterar. Utan att höra vad dom säger förstår jag på deras kroppsspråk att det handlar om mig.

Jag kan inte säga eller veta om dom är rasister, men att jag blev en väldigt synlig punkt i deras osynliga tillvaro var ett faktum.

Den privilegierade

I min performativa presentation nyligen valde jag att skapa en karaktär som jag kallade för "Tessan". Jag använde mig av en blond peruk en liten väska med en liten hund i och en svart märkesjacka för att gestalta en ung blond kvinna. En kvinna som vill hänga på Stureplan med dom rätta kläderna och accessoarerna.

Hon är 22 år och singel och uppväxt i en liten by i södra Sverige. Hennes mål är att bli influenser och hon är ganska nyinflyttad till Stockholm eftersom hon ser som än större möjlighet att nå sin dröm där. Tessan är vit ung kvinna med alla privilegier som i vilken omgivning hon än befinner sig i kan ta ut sin rätt och det kan skapa konflikter i det tysta. Hon är vacker blond och är van att folk omkring henne söker hennes uppmärksamhet, och vill gärna vara henne till lags. Hennes medvetna, omedvetenhet om att hon lever sitt vita liv utan att stöta på blickar, påhopp, ilska, ondska, glåpord, beskyllningar bara därför att ser ut som hon gör. Hon är så vit att hon inte vet att hon är så vit och ens att hon äger alla privilegier. För henne är det bara så.

Jag använde "Tessan" för att få fram vissa laddade ord som många inte finner en laddning i. Det vanligaste är att kalla chokladbollen för "Negerboll" vilket i hos de flesta med mörk hy skapar en starkt reagens. Tessan drar alla över en kant och vet inte vem eller vad den kände mörka artisten som framträder heter. För henne är det så svårt för alla "dom där" är ju så lika. Hon tar sig också rätten att vilja klappa ett litet barn för att han är så söt och förstår inte varför mamman reagerar så stark när hon bara ville klappa pojken och vara snäll

Tillfällig acceptans

Jag och min man var bjudna på en traditionell, tysk Oktoberfest till ett par som bodde väldigt flådigt. De har typiska oktoberfestkläder. Han har lederhausen och hon en typisk oktoberfestklänning. Gästerna som kommer bär alla liknande kläder.

Vi bjuds på mat och dryck och skålar och sjunger till oktoberfestmusiken.

En av de unga killarna vill byta musik och nu blir det riktigt tung och hård musik. Han börjar dansa hejdlöst och får med sig en kille till. Mitt i dansen börjar de ropa: "RIKET... RIKET" och höjer sin högra arm.

Jag och min man sitter förvånade och med en stark obehaglig känsla, men vi förmår oss inte att resa oss och gå. Gästerna i övrigt verkar inte reagera på deras dans och rop. En av dessa killar frågar en stund senare om inte jag kan sjunga något för dom för att han tycker att jag är så bra.

Jag har försökt analysera händelsen och jag tror att jag i deras ögon inte var "den där blatten" för jag är ju Gladys del Pilar och jag är ju inte som "dom där."

I denna tillfälliga acceptans blev jag som en mörkpunkt som trots mitt utstickande kunde navigera i vithetens vitaste rum som en tillfällig vit punkt i rummet och där den mörka punktens härkomst inte uppmärksammades just vid det tillfället. Jag fick ett kortvarigt passerkort!

Foto: Gladys del Pilar

I min performativa presentation valde jag att använda mig av Barbiedockor för att få berättelsen i den scenen att verka harmlös och inbjudande och till och med lite humoristisk.

Just när allting verkar vara så trevligt, gott och härligt, ändras stämningen tvärt utan förvarning, och situationen blir väldigt obehaglig. En av de unga pojkarna på festen vill byta musik och ur högtalarna hörs musik som låter som "vitmakt musik". Kläderna som gästerna har på sig, hängselbyxor, vita skjortor, bruna kepsar och kängor får genast en ny betydelse i rummet. De unga pojkarna dansar och ropar sina rasistiska ord fritt ut i rummet som om jag inte fanns i där.

Sara Ahmed nämner angående Whiteness:

"Whiteness eller white space vi talar om upprepningen av att gå förbi vissa kroppar och inte andra, helt klart. Men icke-vita kroppar bebor vita utrymmen. Vi vet detta. Sådana kroppar görs osynliga när vi ser utrymmen som vita, samtidigt som de blir väldigt synliga när de inte passerar, vilket betyder att de "sticker ut" och står isär."

Många icke-vita gör sina försök att inte sticka ut. Många med afrikansk härkomst rakpermanenter sitt hår eller syr in en weave (peruk) i tron om att bli något "blekare" och passa in bättre. Tragiskt är att det faktiskt fungerar i vissa utrymmen. Hur vi har håret och hur vi väljer att klä oss avgör också bemötandet. Faktum är att "malplacé" kommer vi alltid att vara i det vita utrymmet. Hur vi än försöker att tona in i den vita bakgrunden kommer vi alltid vara de synligaste punkterna. Frågan är hur långt vi egentligen har kommit från våra förfäders då utmätta utrymme och det vitas "herre på täppan."

I nutid och med alla sociala media rör vi oss fritt mellan våra åsikter.

Bakom skärmarna bildas det grupper som växer sig allt större och breder ut sina åsikter om vad som bör finnas och inte finnas i samhället, de sitter där som egenutnämnda domare och om det inte fanns några motståndsgupper och lagar skulle de bestämma vilka som fick leva eller dö, och det grundat härkomst, hudfärg eller kultur.

Det är viktigt att poängtera när vi pratar om ras som socialkonstruktion är det som att referera till att vi tillskriver hudfärg som social mening. Det är nånting som har gjorts i århundranden. ett s.k. politiserat pigment. Och andra utseende markörer som hår, ögonfärg, ansiktsform som har kommit att få en socialbetydelse. Meningen är inte att vi använda "ras" utan att vi ska förstå hur ramtänkandet präglar våra samhällen.

Barakat Ghebrenawariat, föreläsare och statsvetare, menar att vi inte ska använda ordet "Ras" som benämning på människor utan att det finns ett annat verktyg som är rasifiering. Ett skapandet av hudfärg alltså görandet av ras och det pekar på att rasistiska händelser är processer som görs av människor mot människor. Ett bra avstamp för att gå bort från idén om att "ras" skulle vara ett biologiskt faktum. Det är det inte och det har det aldrig varit.

I regeringen tillskrivelse så pratar det om att rasism handlar om en uppfattning stereotypa idéer som vi har om vissa kroppar och hur det kan ha en effekt i verkligheten och det kan rendera i negativt utfall. Det är så vi måste se rasism, att det är en process som börjar på tankestadiet och som ersätts i diskriminerande handlingar och när dessa kopplingar synliggörs ökar förståelsen.

Exempel: när någon icke-vit person känner sig Svensk och gillar att göra alla dom vanliga vardagliga typiska svenska sakerna men det är inte så personen bedöms, behandlas eller betraktas av omvärlden då människor läser den kroppen i egenskap att vara "svart" som renderar i negativa erfarenheter. Det är dessa kopplingar som måste förstås.

Rasism

Jag slog upp ordet rasism och rasifiering på Google och Wikipedia där de allra flesta hämtar sin information.

Här står: "Rasism handlar om diskriminerande handlingar och grundar sig en ideologi som delar upp människor i olika kategorier som kallas för raser baserat på härkomst och utseende och där kategorierna går att rangordna i ett maktsystem där vissa har mer fördelar än andra beroende på deras värde."

På websidan *Forum för levande historia* läser jag om Afrofobi, ett begrepp för rasism och diskriminering mot just människor av afrikansk härkomst

Under rubriken "Afrofobins historia i Sverige" står det att den funnits länge i Sverige och så även i andra europeiska länder. Den är knuten till kolonialism som växte fram under 1400-talet där europeiska stater tävlade om att erövra och kolonisera utomeuropiska landområden och där huvudsyftet var att utnyttja naturresurser, mark och arbetskraft.

I Sverige utmålades afrikaner och människor av afrikansk härkomst som underlägsna Svenskar och andra européer. Detta synsätt uttrycktes i läroböcker, barnböcker, romaner uppslagsverk, nyhetsrapporteringar etc.

Rasifiering

"Att kategorisera människor som vita, svarta eller bruna. Det är något som görs utan statistiska fasta kategorier och kan skifta över tid och rum."

Före den stora invandringen till Sverige sågs finländare och jugoslaver som svarta. Men idag passerar de som vita.

Detta visar att kolonialiseringen ekar som påminnelse om att vägen mot rättvisa och ett lika värde för alla människor är lång.

Boken *Den svenska färgblindheten* (Hübinette 2023)

I boken tar Hübinette upp benämningen "Ras" och att det sen långt tillbaka i tiden har varit ett sätt att dela upp människor från olika länder och kulturer. Han vill att just den benämningen skall tas bort från det svenska språket. Hübinette har forskat i det, och hämtat sina reflektioner från artiklar, texter i dagstidningar i form av debattinlägg, kulturessäer, recensioner, och nyhetsartiklar i Sverige och i andra länder.

Riksdagen bad 1996 Kungl. Vetenskapsakademien om råd benämmandet av ordet "ras". Vetenskapsakademien kom då med ett eget expertutlåtande i begreppsfrågan, vilket konstitutionsutskottet sammanfattade på följande vis

"Så som den ovan redovisade utredningen visar finns det ingen Vetenskaplig grund att fördela in människor i skilda raser ur biologisk synpunkt följaktligen heller ingen grund gör att använda ordet 'ras' om människor."
(Konstitutionsutskottet 1998:05). (*Den svenska färgblindheten* S.30)

Kommer det komma en dag i framtiden då rättvisan är helt blind? Och kommer oskyldiga inte bli avrättade eller fängslade med eller utan rättslig prövning på grund av att personen har/är:?

- fel hudfärg
- av fel folkslag
- oliktankande
- fel sexuell läggning
- på fel plats
- eller bara av rent nöje

Mina förfäder fick utstå hemsgheter av det grövsta slag, speciellt under slaveriet då rasuppdelningen var viktig och hade ett avgörande om hur fri individen kunde få vara beroende på färgnyans

Sydafrika var länge ett skrämmande exempel på det rasistiska lagsystemet apartheid. Ett system där människor dömdes och behandlades både juridiskt och socialt helt baserat på sin hudfärg.

Samma skrämmande exempel kan vi se i den amerikanska historien. Då det mellan 1400-talet och 1800-talet skeppades över ca: 12 miljoner Afrikaner till Amerika för att bli slavar åt den vita europeiska befolkningen

Det finns så många som har kämpat som banat väg för oss icke-vita i denna värld och det har på ett fredligt sätt tagit sig an kampen mot rättvisa och allas lika värde så att vi idag har en större del och rätt i samhället.

Jag känner en stor tacksamhet till alla dessa kämpar.

För att nämna några som betytt mycket i kampen:

Tack till frihetskämpar:

Harriet Tubman, ursprungligen Araminta Harriet Ross, känd som Black Moses. En frihetskämpe och slaverimotståndare. Hon lyckade frita över 700 slavar utan våld och död.

Rosa Parks, som 1955 vägrade att lämna sin sittplats till en vit man. Hon blev gripen samma dag av polisen. Den dåvarande lagen förskrev att svarta ska lämna sin sittplats för vita. Hennes vägran följdes av en lång bojkott som ledde till att USA:s högsta domstol bekräftade att det stred mot grundlagen.

Martin Luther King, som baptistpastor blev King. En medborgarrättskämpe som 1963 ledde till marschen till Washington där han höll sitt berömda tal "I Have A Dream".

Nelson Mandela. Under sin 27-åriga fängelsevistelse på Robben Island var han en viktig symbol för kampen mot apartheidregimen både inom och utanför Sydafrika. Han frisläpptes 1990 och fortsatte sin kamp mot de vitas minoritetsstyre. 1994 valdes han demokratiskt till Sydafrikas första svarta president, och apartheid upphörde.

Men kampen är inte över, den pågår i högsta grad fortfarande.

Sammanfattning

Mina två år på Stockholms konstnärliga högskola har givit mig möjligheten att utforska och pröva mig fram genom olika metoder som har fördjupat min närvaro och mitt skådespeleri.

Min forskning om hur jag som svensk och mörkhyad navigerat och navigerar i mitt yrke som skådespelare och artist har gett mig en inblick i den strukturella rasismen. Hur den fortfarande är aktuell och pågår i alla samhällen.

Den kunskap jag fått om hur rasismen och rasifiering sett ut och ser ut i Sverige idag.

Kunskapen har skapat fler frågeställningar som jag vill fortsätta utforska och få mer kunskap om med de metoder jag fått tagit del av från seminarier, böcker, filmer och workshops. Det har lett mig i en ny riktning och jag har vågat "släppa sargen" för att upptäcka nya sidor inom mig som jag kan använda mig av i mina framtida roller. I sökandet efter den rätta känslan som skapar trovärdighet för karaktären som ska spelas.

Cathrine Alexander, docent vid Royal Central School of Speech and Drama, University of London, hade en workshop på Stockholms Konstnärliga Högskola 20-24 september 2021.

Hon hade övningar som medvetandegjorde rummets alla sidor.

Jag som dom flesta av oss lägger ofta fokus på vad som är framför på sidorna.

Vad som är bakåt och uppåt blev för mig som en ny upptäckt av det som alltid finns och funnits där. Övningarna lärde mig att vara medveten om hur hela rummet ska intas och utforska och använda alla nivåer och utrymmet som finns i rummet

Något som är viktigt för skådespelaren på teaterscenen och så även på

andra scener som till exempel artistscenen i musikbranschen som också är den yrkesplats jag ofta befinner mig på.

Rodolfo Garcia Vázquez, Teaterregissör, föreläsare

Workshop November 2022 SKH, Masterprogrammet.

Vi diskuterar begreppet persona: Skillnaderna mellan persona och karaktär i skådespeleriet.

I det vardagliga livet kan flera persona ta plats och det beroende på situationer eller gruppen persona befinner sig i. Ibland är den bekväm och trygg och ibland är den helt i obalans och har ingen kontroll och är bara rädd och vill ta till flykten. Detta kan påverka mig själv, min omgivning, och mina närmaste både positivt och negativt.

Karaktären, den som spelas av personen påverkar inte persona

Eftersom det ofta är fiktiv och personen ska med hjälp och regissören

Rekvisitan och musiken skapa en så trogen uppfattning om denna fiktiva person och ge det liv på scenen så publiken kan hitta en relation till karaktären.

Jag inser att det finns så mycket kvar att utforska i dessa ämnen som nämnts i min uppsats och jag vill gärna fortsätta och gräva ännu djupare.

KÄLLFÖRTECKNING

- Ahmed, Sara (2011). *Vithetens hegemoni*. Hägersten: Tankekraft
- Aida. (2022). *Wikipedia*. Hämtad 5 februari 2023. <https://sv.wikipedia.org/wiki/Aida>>
- Blackface. (2023) *Wikipedia*. Hämtad 15 oktober 2022. <<https://sv.wikipedia.org/wiki/Blackface>>
- Ekman Kajsa (2022). En fruktansvärd bild av Sverige träder fram. *Aftonbladet*, 18 oktober. <<https://www.aftonbladet.se/kultur/a/0QQ4JA/kajsa-ekis-ekman-om-stulna-barn-och-boken-adoptionerna>>
- *Forum för levande historia* (2023) Afrofobi
Tillgänglig: <<https://www.levandehistoria.se/fakta/rasism/afrofobi>> 22 maj 2023
- Fusion Comedy. (2023). *How microaggressions are like mosquito bites*. YouTube. Hämtad 18 januari 2023. <<https://www.youtube.com/watch?v=hDd3bzA7450>>
- Hübinette, Tobias (2020). *Adopterad: en bok om Sveriges sista rasdebatt*. Stockholm: Verbal
- Hübinette, Tobias (2023). *Den svenska färgblindheten*. Stockholm: Verbal
- Konstitutionsutskottet. (1998). 1998:05. *Den svenska färgblindheten*. Sveriges Riksdag.
- Martin Luther King. (2023). *Wikipedia*. Hämtad 22 mars 2023. https://sv.wikipedia.org/wiki/Martin_Luther_King>
- Masheane, Napo (2011) *Fat songs for my girlfriends*: Village Gossip Productions
- Masheane, Napo (2007) *Caves Speak in Metaphors: Soul Resurrection*: Village Gossip Productions
- Nelson Mandela. (2023). *Wikipedia*. Hämtad 18 maj 2023. https://sv.wikipedia.org/wiki/Nelson_Mandela>
- Nyhetsmorgon. (2023). *Är det ok att säga färgad? - experten svarar*. YouTube. Hämtad 30 november 2022. <<https://www.youtube.com/watch?v=WNJNeLWbmVA>>
- Rosa Parks (2023). *Wikipedia*. Hämtad 5 februari 2023 https://sv.wikipedia.org/wiki/Rosa_Parks>
- Warner Classics. (1994). Luciano Pavarotti sings "Nessun dorma" from Turandot (The Three Tenors in Concert 1994). YouTube. Hämtad 23 mars 2023. <<https://youtu.be/cWc7vYjgnTs>>

Tack till

Ulrika Malmgren. Lektor i scenisk gestaltning SKH
Programansvarig master in skådespelarkonst SKH

Katta Pålsson, skådespelare, producent, darling desperados

Marcia Nemer, doktorand i skådespelri SKH

Ellen Nyman, doktorand i skådespeleri SKH

Henrik Lörstad, kompositör

Jonatan Kruse, Swedish Frame AB

Anna Bromée, Acting Coach, regissör, producent

Ewa Wallin, Kostym- och rekvisitaansvarig SKH

Nils Harning, Kostym och rekvisitamedarbetare SKH

Kören Gladness Singers
Camilla Fehrm
Ebba Silén
Ulrika Danneryd Gustafsson